

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 sold., za četrto leta 50 sold.— Za ude nar. - polit. društva „GORICA“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. v tiskarni.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošljajo opravištvu v nunskih ulicah v tiskarno Karol Mailing-ovo. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 sold., če trikrat 15 soldov.

Našim braicem v slovo.

Z današnjim dnevom dobijo naši bralci poslednjo številko. „Glas“ neha izhajati vsled srečno dognane poravnave in sprave obeh strank. S tem je naša in slovenskih rodoljubov na Goriškem goreča želja po spravi dopolnjena. V prihodnjic bo izhajal v Gorici en sam političen list „Soča“, kot glasilo skupnega društva „Sloga“, kterega potrjenje v kratkem pričakujemo.

Mi smo prvi glas povzdignili po spravi v začetku tega leta in prvi roko medsobni poravnavi ponudili. Nismo se ustrašili in jenjali klicati, da nismo koj zaželjenega odgovora dobili, ker žalostni stan Slovenije nas je neprenehoma spominjal žive potrebe medsobnega sporazuma, in ker smo poznali želje pravih rodoljubov obeh strank. Po prizadevanji iskrenih rodoljubov sešli so se zaupni možje obeh strank s prvega le k privatnemu pogovoru. Niso se goljfali, v načelih so bili koj edini. Treba bilo le skrbeti za način, po katerem bi prišli do sprave za obe stranki enako častne. Obravnave so trpele dobrega pol leta, ker ni manjkalo formalnih zadržkov; slednjic je vse premagala resna volja pa poštene namene.

Naši bralci najdejo na drugem mestu današnjega lista načela in točke medsobne poravnave in sprave. Pravi rodoljubi, ki živo spoznavajo škodljivost razcepljenja narodnih moči, zamorejo z njimi zadovoljni biti. Vemo, da bi marskateri naše stranke rad videl, da bi bili zaupni možje naši

stranki kaj več ohranili. Temu tudi ni bila druga stranka nasprotna. Vender porazum tirja, da vsaka stranka nekoliko odjenja v nebitvenih rečeh, da postane sprava resnična in stalna, posebno če gre bolj le za zunanjo obliko; temveč če so kateri paragrafi na potu. Da ste si stranki le v načelih edini, da so načela zdrava, pa da je poštenost in odkritosrčnost na obeh straneh, potem se gledé nebitvene zunanje oblike lahko marsikaj pregleda. Če pogledamo in pretehtamo načela in točke dognane sprave, zamoremo biti mirne vesti.

Tedaj položi tudi uredništvo „Glasa“ svoje pero z mirno vestjo. „Glas“ je spolnil svoj namen, da se med Slovenci sploh, med Goriškimi posebej zdravejša načela pripoznavajo in vpeljejo. — Nočemo tu ponavljati razmere, ki so, žali Bog! dale „Glasu“ početek in obstanek. Šlo je za ona načela, katera pripoznavamo in trdimo kot edino podlago pravega in stalnega razvitka slov. naroda, kojih dejansko zanikanje smo oazalovali med nami. Srce nam je krvavelo, zato ker smo bili preverjeni, da po tej poti pogrebemo Slovenijo in slov. narod. Bog je naša priča, da naši nameni so bili skoz in skoz čisti in pošteni, ko se je „Glas“ osnoval. Sumničenja je bilo čez in čez dovolj celo v lastnem taboru, kakor da naši nameni niso pošteni, da sebični. Hvala Bogu, zdaj se noben več ne upa, kaj takega izustiti. Priča tega je vedenje „Glasa“ v svojih štirih tečajih. Rešili smo svojo zastavo, vse za katoliški slov. narod, častno in neoskrunjeno do zadnjega

lista. Morda smo bili tu in tam enostranski, da smo šli v sili medsobnega žalostnega razpora predaleč; vendar načel naših nismo nikdar zatajili, nikdar nismo služili v edè sedanjemu Slovincem pogubljivemu vladnemu sistemu ali enostranskim potezam kterikolega stanu. Morda smo nehotè služili nakanom sedanje vlade, koja meri le na to, da hujska in cepi narodne moči. Namen naš nikdar ni bil ta. Naše vedenje proti vladi ustavoverski spričuje to dovolj jasno. Temveč, ravno ker smo preverjeni, da razpor v domačem taboru služi nar bolj sedanjemu Slovincem sovražnemu vladnemu, ustavov. sistemu, dali smo roko k spravi in šli v poravnavi do skrajne mere.

Slovenska liberalna stranka na Goriškem zdaj spoznava, da laži-liberalna načela so pogubljiva slov. narodu, da tako ne sme več biti. Ona je trdno obljubila spoštovati zdrava kršanska načela, dragoceni zaklad katoliške vere slov. naroda. To nam je dovolj. Zato položi uredništvo „Glasa“ svoje pero. Dosegli smo naš namen. — Da bodo le-ta načela med nami tudi stalno obveljala, porok nam je možka, odkritosrčna beseda do zdaj nasprotne stranke.

Ne ostane nam drugega. Kakor da se rodoljubom naše stranke srčno zahvaljujemo za dušno in denarstveno podporo, brez katere bi „Glas“ ne bil zamogel toliko časa se držati med primeroma pičlim številom Goriških Slovincem. Žrtovali smo čas, trud in denar; nič ne de, da smo le rešili zastavo našo častno in neoskrunjeno, da le

Obolel pa je bolj nevarno prvo adventno nedeljo. Godilo se je pa to tako-le: Veliki zvon metropolitanske cerkve v Gorici, ki je bil ubit, bil je meseca novembra 1864 prelit, i dan pred prvo adventno nedeljo na starem trgu pri veliki cerkvi slovesno posvečen. Bil je pa mrzel dan, pihala je silna burja. Sam knez in nadškof so zvon blagoslovili v pričo mnogoštevilnega ljudstva in mnogo duhovnikov. Hladnik je bil vselej rad pričujoč pri enakih slovesnostih; tudi tu je bil na mrzlem vetru z odkrito glavo celi čas zraven, ker je hotel videti, kakó se zvonovi kviško dvigajo na zvonik, ker kaj takega ni še nikoli videl. Stanje z odkrito glavo in to premrazenje na starem trgu je bil zanj smrtni udarec. Koj po tem je huje bolehal od poprej, in včasih se mu je iz nosa kri obilno vtila. To ga je še bolj prestrašilo. Okoli polovice decembra najdem ga v postelji, vendar pa je še vstajal. Osem dni pozneje našel sem ga enmalo slabejega. Po novem letu 1865 je pa dan za dnevom hujšal se; on je pa le vendar upanje imel, da utegne še kaj mescev živeti. Ali 12. januarja je bil uže tako slab, da je bil spovedan in obhajan, in 18. januarja kmali po poldne je mirno v Gospodu

zaspal. — Ker je bil Hladnik vbog, kakor je bilo zgorej rečeno, so knez in nadškof Goriški mu poskrbeli za osebo, ki je poslednje dni noč in dan mu stregla, in so vse stroške za njegov pogreb plačali. Dne 19. januarja je prišel v Gorico brat rajnkega, Blaž Hladnik, in 20. januarja o štirih popoldne je bil pokopan rajni g. Matevž na mestnem pokopališči blizo kapele. Niže ljudske šole so ga k grobu spremile, in na njegovem grobu so bogoslovci mu še nadgrobnico zapeli. Naj počiva v miru, in naj tam uživa pokoj, kterega si je na tem svetu zastoj iskal!

Zastran dolzega bolehanja je imel Hladnik mnogo opraviti s zdravniki. Nekdaj je bil njegov zdravnik rajni dr. Prokop. Ko je Prokop umrl, poiskal si je družih zdravnikov; težko bi bilo imenovati vse zdravnike, ki jih je v eni ali drugi zadevi, posebno poslednjih pet let za svet pogostoma prašal. Da je le slišal za novega zdravnika, uže je prizadeval si, k njemu priti, ž njim govoriti in slišati, kaj on poroče od njegove bolezn; nada ga ni nikoli popustila, da utegne vendar le še najti pripravno zdravilo za svojo bolezen. In koliko je takó potrosil! Ali ko pičli prihodki zadnih pet let mu niso za vse

LISTEK

MATEVŽ HLADNIK.

(Življenjepisne črtice.)

(Konec.)

Revež Hladnik, ki ni imel od prejšnjih let nič prihranjenega, bolehen, brez vsake druge pomoči, životaril je naprej, da se je človeku smilil. Zadosti vbog je bil, ki sem mu moral dati jaz uže obnošen klobuk, ker se ni mogel sam novega vkupiti; priporočal se mi je tudi uže za stare suknje, naj jih raje njemu dam, kakor komu drugemu. Obračal se je s prošnjami ustmeno in pismeno na vse, od kterih je mislil, da bi mu mogli kaj pomagati k zadobljenju više penzije, in na samega svitlega cesarja je pisal, — vse zastoj. Dva mesca pred svojo smrtjo je še enkrat prošnjo spisal na samega cesarja, in jo na Dunaj državnemu svetovalcu g. *** poslal, ter je upal, po tej poti kaj doseči. V zadnji bolezn, ko sem ga pogostoma obiskoval, prašal me je večkrat: „Ali je prišel iz Dunaja kak odgovor?“ — in umrl je, in ni bilo nobenega odgovora.

zdravejša načela med nami obveljajo. — Slednjič ponovimo našim bralcem in Slovencem sploh naše prepričanje, ki je bilo povod in načelo našega lista: Dokler je slov. narod katolišk, ni treba se bati za njegov obstanek. Le če zginje katoliška podlaga, potem je po njem. Pravi narodnjak v vzvišenem pomenu je ta, ki na tej podlagi dela.

Poravnava in sprava.

med stranko staro- in mlado- Slovencev na Goriškem, sklenjena od podpisanih zaupnih mož:

1. Osnovano se bode novo politično društvo z imenom „Sloga“. Načelo tega društva je: „Društvu je namen varovati in braniti vse pravice Slovencev na Goriškem, pospeševati njim na korist vse, kar sega v njihovo narodno, družbinsko (socijalno), gospodarstveno in politično življenje in delati za napredek in pravo svobodo. Društvo pa se ne vtika v strogo verske zadeve in ne bode nič učinilo, kar bi znalo žaliti slovenskemu narodu priljubljeno vero, njene zavode in duhovenski stan“.

Pravila društva, kakor so jih podpisani dogovorno sestavili, spadajo k tej poravnavi.

Novo politično društvo „Sloga“ ima biti izraz sprave med dosedanjima strankama staro- in mlado Slovencev na Goriškem. Zatoraj se bodo podpisani brigali in za to skrbeli, da bi pristopili k temu skupnemu političnemu društvu dosedanji društveniki „Gorice“ in „Soče“ v prav obilnem številu.

2. Kakor hitro bosta politična društva „Gorica“ in „Soča“ razpuščena in bode novo politično društvo ustanovljeno in si izvolilo stalni odbor, bode nehal izhajati tednik „Glas“ in postane tednik „Soča“ glasilo narodno političnega društva „Sloga“ in ta dostavek ima ta tednik koj pod naslovom „Soča“ na čelu natisnjen imeti.

Tednik „Soča“ ostane tudi v prihodnjič lastnina g. Dolenca, kateri objubi s podpisom

to zadostivali, prosil je zdravnike, naj ž njim potrpe, ker nima, da bi jih po vrednosti plačal. In reči moramo, da so zdravniki milovali ga. Zavoljo njih blagosrčnosti jih je pa Hladnik očitno hvalil. Tako je leta 1864. dr. Antonu Pogačniku „zahvalnico“ (sonet) napisal; ravno takó je pohvalil g. dr. Ljudomila Gerbica v Idriji, in druge.

Kakor se je skušal seznaniti z vsakim zdravnikom, takó je tudi vsakoršino zdravilo skušal, ki mu je bilo nasvetovano od kogar koli si bodi, tudi od starih babel. Je li zvedel za kterege, ki je kašljal, kakor on, koj je ž njim se seznanil, in ga spraševal, kaj vživa in kaj dela, da bi si kašelj odpravil ali saj polajšal. Takega sotrpince je imel v gosposki ulici v Gorici. Ko smo zvečer iz sprehoja ondi mimo šli, Hladnik nas je gotovo vsakrat zapustil, pa šel obiskat sotrpince, ki je ondi štacuno imel, in temu vsakdanjemu obiskovanju je le smrt konec postavila. Umrl je eno leto pred Hladnikom. Mislili smo si pri tem vselej: „similis simili gaudet.“

Svojo nadgrobnico si je sam zapisal, je pa taka:

te poravnave, da bode spremenil in vodil list v zmislu sprave in poravnave.

Načela, po katerih se ima list „Soča“ ravnati, so sploh pravila novega političnega društva „Sloga“. List „Soča“ nima razpravljati cerkvena ali verska vprašanja, in toraj nima delati propagande za vero, za njene zavode ali za duhovenski stan; na drugi strani pa tudi ne sme kritikovati vere, njenih zavodov ali duhovenskega stanu. Imajo se pa v listu navesti djanstvene dogodbe in vprašanja, ki segajo v vero, ki se tičejo njenih zavodov in duhovenskega stanu, toraj popolnoma objektivno, brez da bi list se potezal za taka vprašanja ali da bi se proti temu izražoval: z eno besedo smejo se taka vprašanja le navesti, kakor to zvesta zgodovina stori; kritika ugodna ali neugodna ima izostati.

Ravno takó se imajo sprejemati v list „Soča“ kot „gola facta“ vse spremembe duhovenskega stanu in take ki segajo v verske zadeve in njene zavode, toda brez vsake ugodne ali neugodne kritike.

Kar se tiče narodnih strank slovenskih in slovanskih ima list vselej zagovarjati spravo in edinstvo, in vsaka kritika nasprotnih strank mora biti dobrohotna, objektivna, tako, da ne žali nobene stranke in pospešuje spravo in zedinjenje med njima.

Da se bode list „Soča“ uredoval po pravilih novega društva „Sloga“ in ravnal po načelih ravno navedenih, to bode nadzoroval poseben odbor štirih udov in sicer dveh posvetnih in dveh duhovniških v Gorici, katere izvoli odbor novega društva „Sloga“ iz svoje srede ali iz srede društvenikov; vendar pa morajo vsi štirje udje tega nadzorovalnega odbora imeti stalno stanovanje v Gorici.

3. Ta poravnava se ima natisniti v zadnji številki „Glasa“ in v prvi številki „Soče“ ki bode kot glasilo političnega društva „Sloga“ izdana.

4. Ta poravnava se spiše v dveh enakih iztisih, na obeh se podpišejo zaupni možje obeh strank in en iztis hranijo zaupni možje stranke staro- drugi pa mlado Slovencev.

V Gorici dne 6. dec. 1875.

(Sledijo podpisi.)

Počivam tu Matevž Hladnik,
Duhoven, pesnik, šolsk učnik;
Vasica Cerniverh rodila,
Me v grob Gorica položila.

Oporoka rajnega Matevža Hladnika je bila pri meni shranjena; pa tudi doma je drugo imel popolnoma enako. Obé je mestni notar dr. Friderik Dellabona vzel in odprl. Je pa tako čudno in nenavadno zložena, da je notar rekel, da ni še nikoli enake v rokah imel, in da gotovo tudi nikoli več enake oporoke v roké ne dobí.

Ker je bil Hladnik čuden, nenavaden človek, ni lahko prijatla si dobil. Nekdo je od njega rekel: „Hladnik je imel celó svet za norca; sadaj pa svet Hladniku vrača“. — Mene se je bil lotil koj leta 1847, in kjer je le mogel, prihrušil se je k meni. Sprvega nisem imel nič kaj soper to, ker ga nisem še prav poznal. Ko sem pa videl in skusil, kako vsakega zbada, kakor jež, gledal sem tudi jaz, da bi se ga bil znebil; z besedo in z djanjem sem mu na ravnost kazal, da se želim njega znebiti: ali bolj sem se ga ogibal, bolj se je mene oklenil. Vdal sem se tadaj sili, in počasi sem se takó nanj navadil, da sem ga po njegovi smrti še dolgo pogrešal.

DOPISI.

Iz Kanala, 28. dec. (Z v o n o v i). Nobeden bi ne verjel, kako pusto je v deželi, kjer nimajo zvonov. Tega smo se sami prepričali, ko jih nismo cel mesec imeli. Zdelo se nam je, da smo pri Turkih ali v kaki drugi deželi, kjer zvonov ne poznajo. Cel adventni čas bil je kakor en dolg veliki petek, ko v spomin Zveličarjevega trpljenja zvonovi omolknejo. Zdaj pohvalo Bogu! jih imamo in sicer nove, kakoršnih nismo imeli, lahko rečemo, da smo ponosni na nje. Stari zvonovi so bili slabo vbrani, in naše lepí farni cerkvi nedostojni, zato smo si nove omislili.

Težko je bilo od začetka to stvar vresničiti, veliko zadržkov treba je bilo premagati, ker so se nekteri bali, da bi novi zvonovi slabjši bili od starih. Zdaj pa, ko jih imamo, molčijo vsi, tudi tisti ki so hoteli, da bi stari veliki zvon se še dalje ohranil. Da se je pa ta misel uresničila se moramo zahvaliti posebno vis. č. g. dekanu, ki je ljudstvo k temu nagovarjal, dnarje nabiral in s pomočjo nekaterih občinskih mož stvar uravnal. 22. nov. so stare zvonove v stolpu razbili in v Gorico odpeljali. Bili so iz prav dobre tvarine, zato so vsi zahtevali, naj bi se stari materjal za nove zvonove porabil. Nove zvonove je videmski mojster de Polli vliil v Gorici, kjer ima svojo livarno (poddružnico). 6. decembra so nove zvonove v Kanal pripeljali. Čakali smo jih na cesti četrť ure daleč od trga; tukaj se je nabrala velika množica ljudi, ktera je pri pokanju možnarjev zvonove sprejela in spremljala do trga; posebno pa so se odlikovale dekleta, ktere so za okinčanje zvonov z cvetlicami in trakovi primerno svoto denarja zložile, in lepe pesmi prepevale, ko so se vozovi trgu bližali. Dne 23. t. m. so nove zvonove obesili v zvonik. Veličastno so na večer zapeli in hvallili mojstra, kateri jih je vliil. Natrkovanci so jih ubrano natrkovali, da je vsakemu srce v prsih veselja kipelo. Zraven tega so naši fantje skrbeli za streljanje in umetne ognje. Cel popoldne se je mogočno gromenje možnarjev slišalo iz grada, in na večer so se krasni nmetni

Bil je pa rajniki g. Matevž Hladnik srednje postave, ni bil ne debel, ne suh. Zadnja leta svojega življenja se je bil vendar posušil takó, da ga skoraj ni bilo družega, kakor kost in koža. Obličja je bil enmalo podolglatega, in vedno cveteč, lepo bel in rudeč v obrazu do dveh ali treh zadnjih let, ko ga je bolezen bila hudo zdelala, ter je obledel. Oči je imel bistre, nos nenavadno majhen, lase ruse ali kostanjeve. Obleden je bil skoro vedno enako. Modra suknja je bila znirom na njem; zato so mu znanci v šali navadno „Blaumeise“ pravili. Toda zadosti bo vsega tega. Za sklep naj sledita še dva soneta iz Hladnikove zbirke.

Čitavničarjem.

Kaj še v advent' in v post' popevate
V čitavnicah, slovenske ví teléta!
Ste li ob um, al' toljko spačene,
De šega svetih časov ni vam sveta?
Al' časa prej, poslej mar nimate
Za petje in igro v celim teku leta?
Tihote dni šundraje skrunite,
Čudo, de tud ne plešete, teleta!
Tak to slovenske so čitavnice,

ognji na trgu spuščali, kakoršnih naš trg še nikdar vidil ni. Hvala zato našim vrlim fantom, pa tudi dekletam in sploh vsim, ki so k temu pripomogli. Teža vseh treh je 4502 funtov, livarna de Poli in Broili se je veliko prizadela napraviti harmonično zvonjenje, akord Cis, Eis, Gis, je čist, resonanca neprenehljiva. Zadovoljnost splošna.

Tudi zunajno zvonov okusno napravljeno. Na vsakemu je podoba Križanega in Marije D. tudi farnih patronov s primernimi napisi.

Prvi zvon poje resnico, da dobri in verni Kanalci radi Marijo časté, toraj napis:

„Vsi verni Kanalci Marijo časté,
V blagem spominu jim je nje Srcé“.

Na sv. Anton imajo pol praznika, toraj napis: „Posvečen je Tebi v tej cerkvi altar.

S. Anton, Kanalcev ne zabi nikdar“.

Na 2. zvon je vtisnjena podoba sv. Aue in sv. Jožefa.

Pri sv. Ani je pokopališče, sv. Jožef je pomočnik ob smrtni uri, toraj poje 2. zvon: Vajnim častilcem luč večna naj sveti.“

„Blažena Ana in Jožef presveti.

3. zvon ima podobo sv. Vida, sv. Miklavža, sv. Roka itd. Moral bi imeti kak drugi napis, toda ker zvon fulgura frangit, ta ni od škode. Skupno zvonjenje in natrkovanje je veličastno in milo. Plačali smo jih po 100 gl. cent, stare je pa zvonar po 85 gl. cent zaračunal.

K sklepu še rečem: Može! občinarji! kjerkoli si mislite nove zvonove napraviti. naročite se jih pri videmskem mojstru, vlil vam jih bo dobro, pa ne trgajte se z njim za ceno, dober kup vam ne bo nobeden dal dobrega blaga.

Na Dunaji, 20. dec. (Iz privatnega pisma.) V srečnih časih mladenških let so me oče pred vsakim božičem nagovarjali, naj opravi spoved. Zdaj, ko se prazniki bližajo, mi živo prihaja v spomin tedanji duševni stan in neka notranja moč me sili, naj razodenem svoje srce. Oprostite toraj blagi gospod, ako bote v mojem pismu med drugim nahajali kaj, kar je nekako podobno javni spovedi. Naj začnem z najnavadnišo stvarjo, o kateri se govori, z vremenom,

Tc djanske šole narodne omike —
Neodnost tacih le sejavnice!

Slovenec pravi varje se spodtike
Čez voljo cerkve, mu v kazavnice;
Zlobenec je, kdor sluša le — malike!

Sedan je šole.

Deus, venerunt gentes in haereditatem tuam.
Ps. 78,1.

O Bog! priderli v šole so pesjani!
Neverci omike skrunijo svetiša!
Prostozidarji, zlih načel navdani,
V rovarstva spakujó jih semeniša!
Kje ste z glavó, vladarji, državljani,
Brezbožnikam prepušati učiliša!
Skušal' njih blagor bote — pomandrani
Od zmaja, kim' gojite plod, besniša!
Ta blagor skusi že — „svobodna Italja“
S podertimi prestoli no altarji,
S pregnanimi teh, unih že vladarji.
Skušali bote ga obližje, dalja,
Ko sad brezbožnih šol se bo sozóril,
Pa slepe vlade, narode pokoril.

Štef. Kociančič.

ali z dokaj redkim dogodkom pri nas, s kardinalovo smrtjo, vselej pridem do istega sklepa, do spoznanja namreč in prepričanja, da vse se spreminja v naravi in v človeku. Vedno bolj razumljivo in opravičeno nahajam Ovidijevo delitev časa v zlato, sreberno in železno dobo.

Zlata doba je meni cvela takrat, ko so me mati v cerkev vodili, v domačo šolo pošiljali, ko sem vse veroval, kar sem slišal, ko se mi je le resnica govorila, ko ni bilo še dvoma v mojem srci, ampak rajska zadovoljnost ga je napajala. — Sreberno dobo smem imenovati po vsi pravici tisti čas, ko smo se s tovarši navduševali za vzvišene nazore, za ideje, za narodnost, svobodo, napredek, blagostanje ljudstva, ko smo naše pesnike z besedami slavili, ko smo našim narodnim voditeljem živio vpili, ko smo se skušali v pisateljski vojski, in smo za narod goreli, peli in pili. — Ali mladosti ogenj se je kmalu ohladil, domišljeno jasnobo so megle zakrile in duh je svoje peruti zgubil in tava negotov, kakor upehan žrjal, ki je za svojo družbo zaostal in se po prašnih tleh in po luži vlačil, skrivaje se med bičjem in posušeno travo.

Zvezde vodnice so mu zginile izpred oči; krepke ude je moč zapustila, oko je osteklenelo, srce nemirno in glava bolna. To ni železna doba, to je svinčena in ilovnata celo, če je ta najnižja, ker večje duševne praznote si ne morete misliti, kakor je ona, ki mene navdaja, ako slišim naše „švindlarje“ *) trditi, ker ne morejo dokazati, da je vse prav, kar delamo, naj so me oče učili ali ne. Nekdanje življenje se vpira temu nanku; sedanje razmere so mu prijazne, ali um mu nasprotuje.

Vrhu tega mislite si še prazne žepe in dvakrat resničen postane izrek, da homo sine pecunia est imago mortis. Zato prosim, bodite tako dobri, blagi gospod itd.

Ogled.

Avstrija. Državni zbor sicer ne zboruje več, vendar smo dobili govor slavnega poslanca Greuter v dunajskem „Vaterlandu“, v katerem odgovarja ministru Strémayru glede šolskih razmer na Tirolskem. Greuter je bil namenjen v zbornici odgovoriti ministru, zaradi bolehnosti pa ga ni bilo k seji in obravnavi, priobčil je tedaj svoje tehtno mnenje po imenovanem časniku. Minister Strémayr ima mogočnega nasprotnika, ki se svojim jedrnatim pa logičnim persom vse pobije in podere, kar je Strémayr navidezno sezidal. Minister je v seji 11. dec. med drugim rekel: Tirolski deželni zbor je 1. hotel, naj bo duhoven ne samo predsednik v krajnem šolskem svetu, ampak naj bo tudi krajni nadzornik. 2. Okrajni šolski nadzornik naj bo imenovan od ministra, pa izmed krajnih šolskih svetovalcev, in 3. naj imajo škofje v deželnem šolskem svetu poleg sedeža in glasu še posebno pravico svoj vetó vložili proti morebitnim sklepom zborovim. Po tem takem — pravi minister — ni mogoče le govoriti o državnem nadzorništvu pri šolah. Na to opazko odgovarja Greuter in pobije ministra popolnoma.

*) Menda gospoda pisalca niso oče učili tako spoštovati svoje učitelje, akoravno se motijo.

Ured.

Na Dunaji se še vedno govori o ministerski krizi, imenujejo se celo novi ministri, med njimi je tudi dunajski župan dr. Felder. Ravno zdaj pa prinašajo listi neko sporočilo berlinske „Prov. Corresp.“, ki trdi, da dualizem za Avstrijo je neobhodno potreben, posebno da se ohrani zveza s Prusijo. Žalostno je dovolj, da se morame vdati temu, kar drugi tirjajo, in zaradi tega je malo upanja, da se pri nas na bolje obrne, dokler se bo gledalo le na to, kaj Prusija poreče.

Ogrsko. Madjari imajo veliko opraviti, da si naredijo svojo banko po zgledu naše nacionalne na Dunaji. S tem hočejo popolnoma odtrgati se od naše polovice. Pričakujejo zdaj nek odgovor v Budapeštu od našega finančnega ministra Depretisa, ta pa noče odjenjati za las in brž ko ne, se bodo razbili pogovori. Ogrska vlada ne misli od dane besede nič odjenjati, če pa na Dunaji to pričakujejo, se motijo. Ogrska vlada hoče ali z nacionalno avstrijsko banko novo snovati, ali pa brez nje, za prvo je pripravljena, pa tudi za drugo. Ogrska bo toliko časa za banko delala, da kaj doseže, potem pa je tudi v finančnem oziru popoln dualizem, deloma je že zdaj.

Zunanje države. Francoska narodna skupščina je končala v petek obravnavo gledé razdelitve volilnih okrajev. Na dnevni red je prišla razprava o tiskovni postavi in o odpravi obsednega stanu. Grevy je hotel, naj se ta dva vprašanja ločena obravnavata. Debata je bila živahna.

Pri Irun-u na Španjskem so Karlisti 23. dec. začeli streljati na to trdnjavo iz gore Zorocta. Alfonsisti so vdarili sicer iz trdnjave, streljali pa malo zadeli; kakih stokrat so strelili in krogle so letele na francoska tla, kjer so neko gospo vbile. Streljanje na Hernani se nadaljuje in ravno 23. dec. je padlo več ko 700 granatov v mesto, kjer je bilo več oseb ranjenih. Iz ravno tega kraja se brzojavi, da, če ne pride v kratkem pomoč, mora trdnjava pasti.

Iz jugoslovanskega bojišča dohajajo še vedno naznanila o zadnjič priobčeni skupščini vstajnikov, v kateri je bil za poveljnika izvoljen M. Hubmajer. Zdaj dobro organizujejo vstajo tudi po drugih pokrajinah in nadejati se je, da na spomlad pridemo do odločne bitke.

Vabilo na naročbo.

V Trstu začne s 1. januarjem izhajati političen in gospodarski list „Edinost“ po dvakrat na mesec. Casnik bode popoln neodvisen in naroden, miroljuben v domači hiši, trdna bran sovražnikom, prijatelj resnici i pravici, sovražnik laži i krivici.

Pečal se bode vzlasti z zadevamí tržaskih Slovencev, in mirno in krepko se bode boril za vse njihove pravice, pa tudi drugih Slovencev in sploh Slovanov ne bode preziral, ker vsi slovanski narodi imajo bratovsk velik in svet poklic vzajemno delati za boljšo prihodnost svojo in za blagost vsega človeštva.

Veljal bode za celo leto 2 gld. 40 kr. pol leta 1 gl. 20 kr., za četrt leta 70 kr.

V tobakarnicah v Trstu in okolici prodajal se bodo po 7 kr.

Slovenci Vaši rodoljubni bratje na Adriji, ne spravili ta časnik na dan, čuteči njegovo veliko potrebo; pridobili so si dobrih ljudi v Trstu, sezite mu v podporo z naročevanjem in dopisi tudi od drugih krajev mile naše domovine.

Naročnina naj se pošilja opravištvu »Eliščevosti« k sv. Ivanu. pisma pa vredništvu v Škornjoku št. 84 v Trstu.

Domače stvari.

(Prvi „Slavček“ koncert.) Včerajšnji dan smo „Slavček“ zapisati v svojo spomeno knjigo z zlatimi črkami, prvi koncert njegov izpadel je v občno zadovoljnost. Program je bil sledeč:

1. Vojaška godba.
2. A. Leban: „Slavček spev“, zbor in soli.
3. A. Bazzini: a) „Le Depart“ b) „Le Retour“ koncert za gosli in glasovir.
4. V. Lesinski: „Tam gdje stoji“ zbor in soli.
5. G. Verdi: „Caro nome che il mio cor“, arija iz opere „Rigoletto“.
6. Vojaška godba.
7. A. Leban: „Domovina“, dvospev in zbor s spremljanjem glasovira.
8. A. Bazzini: „2da fantasia sui motivi della Sonnambula“, koncert za gosli in glasovir.
9. D. Jenko: „Nek dušman vidi“, zbor in soli.
10. A. Gounod: „Gretchen“, arija iz op. Faust.
11. J. pl. Zajc: „U boj“, zbor in soli.

Pesamezne točke so se sploh prav dobro izvršile. Pevci so s početka bili malo plašni, bolj pa, ko je šlo proti koncu, bili so navdušeni. Posebno „nek dušman vidi“ in „u boj“ peli so izvrstno. Zato jim je tudi donela pohvala od vseh strani in obe pesmi, kakor tudi „Domovina“ se morali ponavljati. Pevovodja g. A. Hribar si je pridobil veliko zaslug za mlado društvo, ker se je v resnici neumorno trudil, da je velikanski zbor 120 pevcev tako dobro izuril.

Gospica pl. Neugebauer je svoji točki krasno pela, občinstvo ji je bilo jako hvaležno in večkrat se je zahvalila za priznanje, zadnjikrat z laborovim vencem, kojega ji je podal odber. Nič manj pohvale sta dobila gg. E. Windsbach in Frontalli.

Vojaška banda zasluži posebno pohvalo in zahvalo zaradi tega, ker je izvrstno pa brezplačno v dober namen igrala po privoljenji divisijske komande v Trstu. Naši mestni starešine so bili namreč tako prijazni, da so mestno godbo za ta dober namen odrekli. Da sistem niso ravno zaupanja pridobili, ve vsak, kdor le pošteno sodi.

Gledališče je bilo lepo polno. A tudi tu so nekteri „domoljubi“, ki se prekrizujejo, ako slišijo slovensko besedo, kupili nekaj sedežev, pa jih ne posedli, in nekaj lož zaprtih pustili. Vljudnosti vojaškega poveljništva in drugim dobrotnikom se ima „Slavček“ zahvaliti, da je prvi koncert njegov dobro se izvršil in naklonil revnim kandidatinjam nekaj podpore.

Po končanem koncertu so se zbrali udje in gostje pri hotel Evropi k skupni večerji. Slavček predsednik prof. Hafner je prebral pet došlih telegramov: iz Ljubljane 2 (glasb. matica in Sokol), iz Ajdovščine, Gradca in Ko-

pra. Potem je omenil, da se je „Slavček“ rodil o veselem dogodku prihoda presvetlega cesarja v Gorico, naj mi bo tedaj dovoljeno — je rekel govornik — da danes pri prvem koncertu zakličemo iz dna svojih src presvetlemu cesarju: Živio! In gromoviti trikratni živio je stresal prostore. Veselica je trajala dolgo v noč.

(Goriška nadškofija) šteje po ravno izdanim šematizmu ali imeniku 72 far, 14 kuracij, 106 vikarij, 18 beneficij, 113 kaplanij, 225 podružnic, 292 duhovnov v službi in 205.659 duš. Prazna je 1 fara, 5 vikarij, 8 beneficij, 17 kaplanij in pomočniških služeb, 22 duhovnov, ki v škofiji opravljajo druge službe, 1, ki jo opravlja zunaj škofije, 36 jih je vpokojenih v škofiji, 8 zunaj škofije, samo mašnikov 12, vseh duhovnov 378. Redovniki so: Frančiškani 24, kapucini v Gorici 12, v Križu 7, vsmiljeni bratje 9, jezuiti 3. Gospe Uršularce 39, vsmiljene sestre 22, šolske sestre 19 v Gorici in 8 v Korminu. Redovnikov tedaj 55, redovnic 88. V Gorici stanuje še 5 zedinjenih Grkov, 1 razkolnik, 111 luteranov, 10 anglikanov in 205 judov. Umrli so pretečeno leto: P. Igljič Celestin, kap. gvardijan, Kovacič Jož. kaplan v Bovcu, Pečenko Franc. fajm. v Renčah, Klančič Ant. vik. v pens., Juvančič Martin, dekan in kanonik v Ločniku, Leban Janez, kurat na Bačah, Pozzetto Nikolaj, fajm. v pens., Kacin Andrej, fajm. v Šebreljah, Nardin Matevž, vikar v Mavhinjah, Rutar Anton, fajm. v Učah, Cernic Matija, vikar v pens., Navajolli Peter, Globočnik Ant., bogoslovec, Violani Dom. Hrast Simon, duhovna v pokoje, Koron Franc, vikar v Vedrijanu, Fr. Hubert Kramar, frančiškan, Melinc Matevž, vik. v pokoji. — Bogoslovcev je vseh 28 in sicer v 4. letu 8, v tretjem 10, v drugem 6 in v prvem 4. V malem semenišču osmošolcev 3, sedmošolcev 5, šestošolcev 3, petošolcev 11, četrtošolcev 9, tretješolcev 9 in drugošolcev 9. Vseh tedaj 49.

Razne vesti.

— Število hudodelnikov. Leta 1873 je bilo v Cislajtanciji v zapor danih 6265 hudodelnikov. Zaprti so bili za dve leti lahke ječe 6, težke ječe 2344, za 4 leta težke ječe 1180, za 6 let težke ječe 1221, za 8 let težke ječe 404, za 10 let težke ječe 235, za 12 let težke ječe 282, za 20 let težke ječe 476 in za ves čas življenja 117. Po posameznih kronovinah se razdelijo: Spodnje Avstrijsko Stein 894, Neudorf 190, Zgor. Avstrijsko Garsten 504, Suben 554, Štajarsko Karlau 314, Lankovic 75, Kranjsko 158, Gorica in Gradiška 107, Istrija 80, Tirolsko St. Martin 6, Češko Praga 1254, Karthaus 678, Repy 133, Moravsko W.-Mezerič 15, Murau 749, Gališko Wiesnicz 213, Lvov možkih 324, ženskih 17. — Leta 1873 je bilo v navadnem preiskovalnem zaporu 25.521 mož in 4108 žen. Možki so bili hranjeni 8.635.754 dni, ženske pa 1.399.734 dni. Potrosilo se je za vse stroške 4.798.640 gld. Uradnikov je bilo 218 in nadzornikov 2297 v službi po jetnišnicah. — Prihranili so si jetniki pri delu v ječah 96.820 gl.

— Jupiter bo mrknil, tako so pisali nekteri časopisi, in to naj bi se bilo zgodilo 19. decembra okolo 9. ure zvečer. Mrknjenje bo trajalo le 6 minut in 15 sekund in videlo se bo s prostim očesom. Kot avktoriteta je bil imenovan

O. Römer, ki je leta 1675 hitrost svetlobe iz te prikazni zračnil. Vse to je neresnično. Jupiter je zdaj jutranja zvezda, ni tedaj mogoče, da bi ga zvečer mesec obsenčil. Jupiter je oddaljen 108 milijonov mil od meseca, mesečna senca ga tedaj ne more doseči. O Römer tudi ni hitrosti luči računil pri mrknjenju Jupitra po mesecu, ampak pri mrknjenju prvega Jupitrovih mesecev. Vse tedaj astronomična — laž.

— Potovanje v sv. deželo. Generalni komisariat na Dunaji namerava tudi za prihodnjo veliko noč osnovati popotovanje v sv. deželo za možke, duhovne in neduhovne.

Prvi list „Soče“ l. 1876 se pošlje vsem dosedanjim našim naročnikom, ki niso že na njo naročeni.

V pojasnenje

bralcem navajamo nekatero glasovo o

pravem

Wilhelmovem

protiartritičnem protirevmatičnem

kri čistujočem čaju.

Tu so:

Dr. Rust je rekel v javni skupščini o njem: Wilhelmov kričistujoči čaj zasluži ime narodnega zdravila, ker daje na tisuče spričeval o dobrem vspehu pri revmatičnih in gihtičnih boleznih. — Ta čaj je zdravilo, po katerem bogati ravno tako kakor revni rad seže, in gotove pomoči pričakuje, zdravilo, koje največinski zdravniki iz prepričanja priporočajo. — Dr. Röder je pisal v „Medicinische Wochenschrift“ (1871): „Wilhelmov kričistujoči čaj je po medicinskih pravilih prav dobro narejena zmes takih rastlin, ki imajo specifičen vpliv na kožne bolezni, kadar se vsled razdražene ali odstranjene harmonije med elektriciteto zraka in kože bolečine čutijo, ki so dostikrat nestrljive.“ — Dvorni svetnik in profesor Oppolzer je rekel v bolnišnici pri postelji gihtičnega: Wilhelmov kričistujoči čaj zasluži več pozornosti, kajti veliko bolnikov, kojim sem na zahtevanje rabo čaja dovolil, se je o vspehu močno hvalilo.“

Svarimo pred ponarejanjem in sleparijo;

Pravi Wilhelmov antiartritični anti-revmatični čaj za čiščenje krvi se dobiva le iz prve mednarodne fabrikacije Wilhelmovega antiartritičnega anti-revmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchen pri Dunaji ali v mojih po časnikih navedenih zalogah.

Zavitek, v 8 obrokov razdeljen, po predpisu zdravnika pripravljen, s podukom v različnih jezicah 1 gld., posebej za kolek in zavoj 10 kr.

Na ugodnost p. n. občinstva se pravi Wilhelmov antiartritični anti-revmatični čaj dobiva v Gorici pri A. Franzoni-u lekarju, v Korminu pri Hermes Codolini-u v Trstu pri Jakob Saravalla-i.